

Checklista - växtskyddssprutor

Vilka krav kan man ställa på en växtskyddsspruta? Den skall applicera preparaten på ett sådant sätt att de ger bästa verkan! Den skall vara prisvärd! Den skall vara driftsäker! Den skall vara miljövänlig! Den skall ha samma färger som traktorn!

Växtskyddssprutor har utvecklats från ganska enkla hopplock av tank, pump, slangar och munstycken till svåröverskådliga, datorstyrda precisionsinstrument som bör skötas därefter. För att kolla funktionen hos pump, manometer och spridare mm krävs testutrustning som de flesta inte har tillgång till. Den enklaste vägen att säkerställa att sprutan gör det jobb den är byggd för är att låta funktionstesta den. Det som går igenom vid ett funktionstest är grundfunktioner som måste fungera för att sprutan ska kunna kalibreras korrekt och ge en godtagbar spridningsbild. Länsstyrelserna har namnen på aktuella testare.

Utöver detta kan man ställa större eller mindre krav som är lättare att kontrollera själv eller diskutera med rådgivare/funktionstestare. Det har både med arbetsmiljön för föraren att göra och med riskerna för att preparaten skall hamna i den omgivande miljön. På följande sidor har vi samlat en del punkter som kan användas i en diskussion om hur sprutor kan uppgraderas för att främja bekämpningseffekt, arbetsmiljö och minska risken för belastning på den yttre miljön.

Magnus Sandström, Växtskyddscentralen, Uppsala

Spruta 1	Spruta 2	Spruta 3
<p>1. Är sprutan funktionstestad det senaste året? - Rekommendationen är att sprutor bör testas minst vart annat år. Sprutar du mer än 25 ha per meter ramp och år bör testet göras varje år. En spruta som är nytestad och godkänd ger det bekämpningsresultat du kan förvänta dig av befintlig utrustning!</p>		
<p>2. Vilka möjligheter finns till fjärrmanövrering? - Kan av/påslag, sektionsavstängningar, ramhöjd och rampinfällning skötas inifrån en stängd traktorhytt (med fräscha filter i ventilationsintagen) minimeras riskerna för exponering av luftburna prepararester och det blir färre moment där föraren behöver gå ut i behandlad gröda eller arbeta med en kontaminerad sprutramp!</p>		
<p>3. Flervalshållare och fungerande droppskydd? - Flervalshållare bestyckade med munstycken för olika bekämpnings- och vådersituationer eller med reservuppsättning av det mest gångbara munstycket gör det enklare att anpassa bekämpningen. Droppskydd minskar miljöbelastningen längs transportvägar och där sprutan parkeras.</p>		
<p>4. Hur ser filterkedjan ut? Finns:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Påfyllningssil? Fångar dunklock, folieförseglingar, glasögon, mm! - Sugfilter? Skyddar pumpen! Finare filter än rekommenderat kan dock strypa pumpflödet! - Centralfilter? Självremsande filter med retur till tanken underlättar! - Linje/ramp-filter? Lätta att rengöra! - Munstyckssilar? Är maskvidden anpassad till munstyckena? <p>Kan något förbättras? Vanligen går vätskeflödet från grövre filter till finare, men ibland sätts ett finare filter som rampfilter eftersom det är enklare att rengöra några få sådana än alla individuella munstyckssilar.</p>		
<p>5. Preparatpåfyllare är bra! - Gå igenom hur reglagen är placerade (helst i arbetshöjd och inte inne under påfyllaren) och kontrollera att det går att köra rent vatten genom påfyllare och dunkrengörare!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sugspjut är en enklare lösning som bara kan användas för flytande preparat! - Se även över avställningsytor och fotsteg/stegar! 		

6. Finns det extra tank för rent vatten?

- Minst 10 % av huvudtankens volym rekommenderas! Det skall räcka till både yttre rengöring och en tredelad inre sköljning av sprutan. I nödfall kan det även användas för att blanda mer sprutvätska om det saknas på slutet av ett skifte.

- Hur är den graderad?
- Hur manövreras den?

7. Finns utrustning för yttre och inre rengöring?

- Rengöring i fält minskar miljöbelastning där sprutan brukar parkeras. Det är dessutom effektivare att tvätta sprutan ren innan preparatresten torkat in! Invändig rengöring mellan olika bekämpningsåtgärder minskar risken för felbehandlingar!

- För yttre rengöring finns både låg/högtrycksvarianter och med/utan borste till varierande kostnad. Det viktigaste är dock inte vilken typ av utrustning som används utan att det blir gjort.
- För invändig rengöring finns också olika tekniker och modeller, går det att manövrera från hytten ökar motivationen att få det gjort.

8. Längst ut i ramprören avlagras ofta rester av växtskyddsmedel!

- Ventiler i slutet av ramprören underlättar tömning och rengöring både mellan behandlingar och inför vinterförvaring! I ramper med cirkulerande sprutvätska är detta inget problem!

9. Kan tanken tömmas enkelt och säkert?

- Reglaget skall sitta lättåtkomligt i arbetshöjd och absolut inte så nära utloppet att man riskerar få vätska på sig vid manövrering!

10. Är kranar och reglage på manöverpaneler lämpligt och logiskt placerade? Är märkningen lättbegriplig?

- Ta chansen, med instruktionsboken i handen, att gå igenom manövreringen av alla reglage och funktioner tillsammans med de som skall använda sprutan på våren innan den fylls med sprutvätska. Det är stora skillnader mellan olika fabrikat i logik och tydlighet!

<p>11. Finns förvaringsfack?</p> <ul style="list-style-type: none"> - För preparat? - Är det låsbart? - För skyddsutrustning? - Är de täta? - Är de lämpligt placerade? 		
<p>12. Fungerar nivåmätaren, syns nivåskalan?</p> <p>- Alternativ är att påfyllningsutrustningen visar hur mycket vätska som fyllts i tanken eller stänger av när önskad mängd uppnåtts!</p>		
<p>13. Kraftöverföringsaxeln?</p> <p>- Vid funktionstest ses kraftöverföringsaxeln över som första punkt för att kunna fortsätta testet. Alla skydd på axeln, traktorn och sprutan skall finnas och vara hela. Kedjan som håller skydden stilla skall finnas på plats!</p>		
<p>14. Chassi, drag/lyftanordningar och hjullager?</p> <p>- Att tappa eller att välta med en spruta kan bli en kostsam historia, både ekonomiskt och miljömässigt. Leta efter sprickor i chassi och drag/lyft! Byt dragögla om den börjar bli glapp! För att kolla hjullager behövs en domkraft, lyft upp en sida i taget och testa. Små glapp kan justeras, vid större glapp kan lagren behöva bytas.</p>		
<p>15. Är fotsteg, stegar, plattformar och avställningsytor i ordning?</p> <p>- Man skall inte behöva vara gymnast och styrkelyftare för att kunna fylla sprutan!</p>		

Läs mer i "Hur du underhåller och förbättrar sprutan", en broschyr från kampanjen "Säkert växtskydd". Broschyren kan beställas från LRF, antingen per telefon 08-550 949 80 eller på deras hemsida, www.lrf.se